

**Internal Audit Charter
De Nederlandsche Bank**

1. Inleiding

In dit *Internal Audit Charter* heeft de Interne Audit Dienst (IAD) van de Nederlandsche Bank (DNB) vastgelegd haar:

- missie en doelstelling (hoofdstuk 2),
- onafhankelijkheid en objectiviteit (hoofdstuk 3),
- taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden (hoofdstuk 4),
- gedrags- en beroepsregels (hoofdstuk 5),
- toegang tot informatie (hoofdstuk 6),
- melding van gebeurtenissen en incidenten (hoofdstuk 7), de relatie met de Financiële Commissie (hoofdstuk 8)
- en de relatie met de externe accountant (hoofdstuk 9).

Binnen de Corporate Governance structuur van DNB heeft de IAD een toetsende rol en valt zij rechtstreeks onder de directie. De directie is belast met het besturen van DNB en is verantwoordelijk voor het naleven van alle relevante wet- en regelgeving en het beheersen van de risico's verbonden aan de activiteiten van DNB. De directie rapporteert hierover aan de Raad van Commissarissen (RvC) en aan zijn Financiële Commissie (FC) en bespreekt met hen de analyse van het risico-beheersingssysteem.

De IAD beoordeelt dit Internal Audit Charter jaarlijks op de adequate toepasbaarheid en zal deze daar waar noodzakelijk aanpassen aan gewijzigde omstandigheden, zoals interne (organisatorische) wijzingen, ontwikkelingen in standaarden van onder meer het Institute of Internal Auditors (IIA) en het Internal Auditors Committee (IAC) en veranderende best audit practices.

De directie stelt het Internal Audit charter vast na goedkeuring door de RvC.

2. Missie en doelstelling

De missie van de IAD luidt:

De IAD helpt DNB haar ambities waar te maken en haar (financiële) waarden te beschermen. De IAD heeft impact door vanuit een onafhankelijke positie het management een spiegel voor te houden, waar nodig uit te dagen en te stimuleren de interne risicobeheersing te versterken.

De doelstelling van de IAD is om vanuit een onafhankelijke positie (aanvullende) zekerheid te verschaffen aan de directie en de RvC over het systeem van risicobeheersing binnen DNB. De IAD levert toegevoegde waarde door de opzet, het bestaan en de werking van het risicobeheersingssysteem te toetsen door middel van audits en hierover periodiek te rapporteren aan de directie en de RvC.

Audits kunnen de vorm hebben van operational audits, financial audits¹, ICT audits, Eurosysteem/ Europees Stelsel van Centrale Banken (hierna: ESCB) audits en Single Supervisory Mechanism (hierna: SSM) audits.

¹ Financial audit bestrijkt een groot gebied van financiële verantwoordingen, namelijk de jaarrekening van DNB, jaarrekening SBN, ZBO-verantwoording Rechtmatigheid en doelmatigheid, MVO-verslag, Foreign Reserve Management ten behoeve van de ECB, Muntendistributie, Deelnemersbestand Pensioenfonds en Directiedeclaraties. Met ingang van

Binnen het Eurosysteem/ ESCB verricht de IAD auditwerkzaamheden met betrekking tot stelseltaken. Binnen het SSM verricht de IAD auditwerkzaamheden met betrekking tot SSM-taken. Hiermee levert de IAD een bijdrage in het Internal Auditors Committee (IAC) dat als taak heeft aanvullende zekerheid ten aanzien van ESCB- en SSM-taken te verschaffen. Bij de uitvoering van ESCB en SSM audits is de IAD gehouden aan het Eurosysteem/ESCB en SSM Audit Charter en -manual.

3. Onafhankelijkheid en objectiviteit

De IAD stelt zich onafhankelijk op ten opzichte van de DNB bedrijfsactiviteiten en tweedelijnscontrolefuncties en rapporteert rechtstreeks aan de directie. De IAD stelt zich onpartijdig op en voorkomt te allen tijde (de schijn van) belangenverstrengeling bij het uitoefenen van haar taken.

De governancestructuur van de risicobeheersing van DNB is gebaseerd op het 'three lines of defense'-model. De drie verdedigingslinies - bestaande uit de operationele divisies en afdelingen, ondersteunende risicobeheersingsfuncties, en IAD - functioneren onafhankelijk van elkaar en leveren elk een eigen bijdrage aan de kwaliteit van het risicobeheersingssysteem van DNB.

Iedere divisie en afdeling is zelf verantwoordelijk voor de risicobeheersing van de onder haar vallende bedrijfsactiviteiten. Deze verantwoordelijkheid valt onder de *first line of defense*.

Management krijgt hierin ondersteuning van verbijzonderde centrale organen² en stafafdelingen³ (*second line of defense*), onder andere door middel van risicoraamwerken, rapportages, risk appetite statements, het openstellen en beoordelen van risicoanalyses (Risk Control Self Assessments) en het doen van onderzoeken.

De IAD levert vanuit haar onafhankelijke positie toegevoegde waarde door de opzet, het bestaan en de werking van het gehele proces van risicobeheersing binnen DNB te toetsen (*third line of defense*).

De IAD is onafhankelijk en objectief in haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen. De IAD meldt inbreuken op haar onafhankelijkheid en/of objectiviteit bij de directie, dan wel, als het de directie betreft, bij de RvC. Daarnaast meldt de IAD op grond van het Eurosysteem/ESCB en SSM Audit Charter inbreuken op haar onafhankelijkheid en/of objectiviteit aan het IAC.

De directie benoemt en ontslaat het afdelingshoofd van de Interne Audit Dienst. Zowel de benoeming als het ontslag van het afdelingshoofd worden, samen met een advies van de Financiële Commissie, ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van commissarissen.⁴

boekjaar 2019 zal de IAD deze controletaken overdragen aan de externe accountant van DNB. Dit auditcharter zal na april 2019 hierop worden aangepast.

² Dit zijn onder meer de Operational Risk Board, Governance Board Informatievoorziening en het Risico Management Comité.

³ Onder meer Operational Risk Management en Risico Management en Strategie.

⁴ In lijn met artikel 1.3.1 van de Nederlandse Corporate Governance Code (NCGC).

De directie beoordeelt het functioneren van het afdelingshoofd IAD en stelt de beloning van het afdelingshoofd IAD vast, waarbij de directie het oordeel van de Financiële Commissie zal vragen. De beoordeling wordt opgesteld door de president in overleg met de overige leden van de directie. Indien het bovenstaande hiertoe aanleiding geeft kan de RvC (via de FC) betrokken worden bij de besluitvorming, ingevolge het Reglement van Orde van DNB.

4. Taakgebieden en verantwoordelijkheden

De IAD heeft binnen DNB de rol van assurance provider en insight generator. De directie waarborgt dat de IAD beschikt over voldoende middelen om haar auditplan en overige werkzaamheden uit te voeren.⁵

4.1 Assurance provider

Door middel van *operational en IT audits* wordt assurance gegeven en ten behoeve van het management vastgesteld of de kwaliteit van de interne risicobeheersing van voldoende niveau is en waar deze moet worden versterkt. De IAD kan op grond van deze audits de directie en het management van DNB aanbevelingen doen over de versterking van de interne risicobeheersing. De IAD beoordeelt de opvolging van deze aanbevelingen en rapporteert hierover periodiek via haar kwartaalrapportages aan de directie en de Financiële Commissie.

De IAD voert op verzoek van het management, directie of RvC op ad-hoc-basis audits uit. Indien sprake is van (persoonsgerichte-) onderzoeken naar mogelijke inbreuken op de integriteit binnen DNB, zal de regie liggen bij de afdeling Compliance en integriteit en wordt waar nodig samengewerkt met de afdeling Beveiliging.

De IAD stelt jaarlijks op basis van een onafhankelijke risicoanalyse een operational auditplan op. Hiertoe treedt zij in contact met de tweedelijnscontrolefuncties binnen DNB. Het operational auditplan wordt afgestemd met de externe accountant. De directie keurt het auditplan goed. De FC stelt het auditplan vast.

De IAD herijkt minstens één keer per jaar haar operational auditplan en legt wijzigingen daarin via haar kwartaalrapportages ter goedkeuring voor aan directie en Financiële Commissie.

Assurance wordt tevens gegeven door de controle van externe verantwoordingsdocumenten; de *financial audit*. Hierbij werkt de IAD nauw samen met de opstellers van de verantwoordingsdocumenten binnen DNB en met de externe accountant.

Over de uitkomst van haar financial audit werkzaamheden rapporteert de IAD in haar jaarlijkse managementletter en het accountantsverslag. De IAD is hierbij verantwoordelijk voor de afstemming hierover met de externe accountant en waar nodig de auditdienst van het Ministerie van Financiën.⁶

⁵ In lijn met artikel 1.3.4 van de NCGC

⁶ Dit laatste voor de specifieke verklaringen die de IAD afgeeft aan het Ministerie inzake de Muntendistributie en ANFA/Griekenland.

4.2 Insight generator

De IAD kan buiten de context van audits ongevraagd haar observaties met de directie en hoger management van DNB delen. Dit kan in uiteenlopende vormen; van vrijblijvende mondelinge verbeteringsuggesties tot en met schriftelijke adviezen. Onderwerpen die de IAD onder de aandacht van de directie wil brengen, zullen zoveel mogelijk worden opgenomen in de reguliere kwartaalrapportages. Tenzij de urgentie een snellere escalatie vraagt.

4.3 Taken in ESCB- en SSM-verband

De IAD levert een bijdrage aan de taken van het IAC van het Eurosysteem, het ESCB en het SSM. Het IAC heeft als taak (aanvullende) zekerheid aan de Governing Council te verschaffen, ten aanzien van ESCB- en SSM-taken. Het IAC stelt hiervoor jaarlijks een auditplan op. De IAD voert de audits uit naar de uitvoering van Eurosysteem-, ESCB- en SSM-taken door DNB.

Binnen de *Audit Task Forces* (ATF's) van het IAC draagt de IAD bij aan de voorbereiding, coördinatie en uitvoering van deze audits. Door participatie in de ATF's kunnen medewerkers van de IAD ook audits uitvoeren bij andere centrale banken binnen het stelsel en bij SSM-leden die geen centrale bank zijn (National Competent Authorities). Andersom kunnen auditors van andere centrale banken, onder de regie van de ATF's, onderzoeken uitvoeren binnen DNB. De IAD zal in voorkomende gevallen deze onderzoeken coördineren.

5. Gedrags- en beroepsregels

De IAD houdt zich aan de International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing van het IIA, met inbegrip van de Code of Ethics. Daarnaast sluit de IAD zich aan bij de eisen die worden gesteld door de relevante beroepsverenigingen, zoals NBA (Nederlandse beroepsorganisatie van accountants) en NOREA (Nederlandse beroepsorganisatie van IT-auditors).

De IAD voldoet aan de IIA standaarden. Dit wordt periodiek intern en extern getoetst. De periodiciteit van de externe toetsingen volgt uit de voorgeschreven internationale standaarden van IIA, NBA en NOREA.⁷

De IAD informeert de directie, de Financiële Commissie en het IAC over de uitkomst van de periodieke interne en externe toetsingen.

De IAD voert op deskundige en zorgvuldige wijze haar taken uit in overeenstemming met de genoemde standaarden en de eisen vanuit de beroepsverenigingen. Daartoe beschikt zij doorlopend over de benodigde kennis, kunde en vaardigheden en benodigde middelen om deze op het vereiste peil te brengen en te houden.

⁷ Thans wordt elke twee jaar een Internal Quality Assessment (IQA) uitgevoerd en elke vijf jaar een External Quality Assessment.

6. Bevoegdheden en toegang tot informatie

Voor de uitvoering van haar werkzaamheden heeft de IAD toegang tot alle personen, bestanden, informatie, systemen, ruimten en eigendommen van DNB. Alle door haar opgevraagde informatie dient te worden verstrekt binnen een door de IAD redelijk geachte termijn.

Het afdelingshoofd IAD heeft onbeperkt toegang tot de president van DNB, de overige leden van de directie en de voorzitter van de RvC. Daarnaast heeft het afdelingshoofd IAD een directe communicatielijn met de voorzitters van de FC en de Toezichtcommissie van de RvC.

Het afdelingshoofd IAD voert periodiek overleg met de president en de overige directieleden. Met alle directieleden worden de ontwikkelingen en risico's in hun domeinen besproken. Daarnaast heeft het afdelingshoofd IAD periodiek overleg met het daartoe aangewezen directielid over de bedrijfsvoeringsaspecten van de IAD en de DNB-brede bedrijfsvoering en risicobeheersing. Tevens heeft het afdelingshoofd IAD periodiek overleg met de voorzitter van de FC en de voorzitter van de RvC (minimaal twee maal per jaar).

Het afdelingshoofd van de IAD heeft een staande uitnodiging voor de wekelijkse lunches na afloop van de directievergaderingen waarin de directie een toelichting geeft op onderwerpen uit de directievergadering. Het afdelingshoofd IAD ontvangt de agenda, onderliggende stukken en notulen van de directievergaderingen.

Het afdelingshoofd IAD woont de periodieke directeurenbijeenkomsten bij. Daarnaast heeft het afdelingshoofd een staande uitnodiging om de management team bijeenkomsten van het Intern bedrijf als toehoorder bij te wonen.

De IAD heeft een staande uitnodiging om als waarnemer aanwezig te zijn in stuurgroepen en projectvergaderingen. De rol van de IAD is gericht op het onder de aandacht brengen van onderwerpen die van belang zijn voor de risicobeheersing. De IAD stemt niet mee bij voorgelegde besluiten.

De IAD informeert de directie wanneer zij bij het uitvoeren van haar taken wordt belemmerd.

7. Melding van gebeurtenissen en incidenten

Het divisie/afdelingsmanagement en directie van DNB stellen de IAD direct in kennis van belangrijke of significante incidenten die zich hebben voorgedaan en gemeld zijn bij de directie. Het betreft hier in het bijzonder overtredingen van beleid, procedures, richtlijnen en wet- en regelgeving waardoor risico's manifest worden. Hiervan zijn uitgezonderd personeelsgerelateerde integriteitsincidenten; deze worden gemeld bij de afdeling Compliance en integriteit.

De IAD wordt geïnformeerd over belangrijke investeringen, projecten en reorganisaties met betrekking tot bedrijfsactiviteiten van DNB.

De IAD kan zelfstandig melding aan de directie doen van incidenten die door de IAD zijn signaleerd.

De IAD rapporteert a tempo aan de directie indien zij fraude of inbreuken op de integriteit vaststelt. Indien zij op directieniveau fraude of inbreuken op de integriteit constateert, rapporteert zij hierover aan de president, de voorzitter van de FC en de voorzitter van de RvC.

8. Relatie met de Financiële Commissie

De FC adviseert de RvC bij de goedkeuring van het jaarlijkse operational auditplan van de IAD. Daarnaast neemt zij kennis van het financial auditplan van de externe accountant en adviseert zij de RvC over de goedkeuring van de jaarlijkse opdrachtbevestiging van de externe accountant.

De FC bespreekt de kwartaalrapportages van de IAD en haar jaarlijkse managementletter en accountantsverslag naar aanleiding van de financial audit en neemt kennis van de daarin opgenomen bevindingen en conclusies.

Het afdelingshoofd van de IAD neemt deel aan de vergaderingen van de FC.

Onderdeel van de vergaderingen vormt de bespreking van de rapportages van de externe accountant, inclusief de daarin opgenomen passages met betrekking tot de werkzaamheden van de IAD.

Tenminste eens per jaar verzorgt de IAD ten behoeve van de FC een update over relevante actualiteiten en ontwikkelingen op het gebied van auditing.

9. Relatie met de externe accountant

Ten behoeve van de jaarlijkse controle van de jaarrekening en overige financiële verantwoordingen werkt de IAD intensief samen met de externe accountant.

De externe accountant heeft opdracht de externe verantwoordingen van DNB te certificeren. De IAD heeft een open, vaktechnische relatie met de externe accountant. Eventuele discussiepunten worden in een vroegtijdig stadium afgestemd met de externe accountant. De IAD stemt vooraf, en vervolgens gedurende de audit, de werkzaamheden ten behoeve van de controle van financiële verantwoordingen af met de externe accountant. De IAD coördineert binnen DNB de werkzaamheden met de externe accountant om effectiviteit en efficiëntie te bevorderen.

De externe accountant maakt waar mogelijk gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van de IAD.

Jaarlijks evalueren de IAD en de externe accountant de samenwerking bij de controle van de externe verantwoordingen van DNB. De uitkomsten van de evaluatie worden gedeeld met de FC.

Amsterdam, 12 september 2018

Prof. dr. K.H.W. Knot
President

Drs. A.B.F. Hilgevoord RA
Afdelingshoofd IAD